HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ביד עבדו חייב בתמיהה. קתני ס"ל השואל שלחה לי ביד עבדך ושלחה לו ביד בהמתו ואחרי לא ידעת מרשות מי השאיל ביד עבד ביד רבו ואחרי הוא כמילו הוליכה לו הוא: **נעשה לחומר הכישה במקל והיא תבא.** מאחרי. הלכך משיצאתה מחצרו של בעל הבית שומר אין ע"י שומר עמדה ברשות שואל דשעבוד נפשיה משתעי מרשותו ואחרי הכישה במקל עד מאי ידעת מינה: **ושלחה לו ביד בנו.** של משאיל שלחה משאיל לשואל חייב השואל וכגון שאמר ליה שלח לי ביד בנך: **ביד עבדו פטור.** ולפי' אמר שלחה לי ביד עבדך: **לא יצתה.** כדתלמה רב נעשה כאומר לו שלח רב מוקי לה למתני' בס"ל הכישה במקל והיא תבא מאחרי דשעבוד נפשיה מכי נפקא מחצרו ומשום דשלח עבדו עמה לא מיפטר: **לפניס מחצרו של משאיל.** שחצרו של משאיל פתוחה לרה"ר וחצר השואל לפניס ממנו ופתוחה לחצרו של משאיל שאין נכנסין ויוצאין לחצרו של שואל אלא דרך חצרו של משאיל דהתם שכיח דמשיעמדו הבעלים לפניה להטותה לצד חצרו של שואל ומתי לה בחוטרא ולתי להתם ריחטא וההוא הוא דמשעבד שואל נפשיה. אבל אם היתה נכיכה בצד דרך רשות הרבים לעולם אימא לך לפי' אמר ליה הכי לא שכיח דעתיה שיפקירנה המשאיל בלא שומר ולא שעבד נפשיה עד שתצא לידו: **דאיכא גזייתא.** שיש בחצר המשאיל זויות ועוקלין שיכולה לקור שם ולהשתמט בתחתא. דשטו"ע בלע"ז בלשון (תהלים ס) כי גן חיים וכמו (במדבר יח) ויגז שליוש: **אלא לחזרה.** שלא בא המשאיל לחזור ולתובעה ממנו בתוך ימי הזמן שהשאילה לו: **בקע בו קנאו.** עד שיכלו ימי שאילתו: **לא בקע בו לא קנאו.** דקסבר אין משיכה קונה בשומרים: **מעל.** המשאיל לשלם להקדש קרן שנהנה בהשאלתו. ומה היא הנאתו לפי טופת הנאה שבו מומחים בו כמה הוא רוצה להיות נשכר משלו להחזיק לו השואל טופת ד[הנאה] כזו. טופת הנאה בונד"ר בלע"ז: **וחבירו מופר לבקע בו לבתחילה.** מפיהו ידע למאר שבא לידו שהוא של הקדש שמכיון שנגנ בו המשאיל ונתחייב דמי טופת הנאה להקדש יצתה הנייתה לחולין: **ואי לא קנאו.** במשיכה ממאי מעל המשאיל עד שיבקע בו השואל: **ופליגא.** נמי דרב הונא אדר' אלעזר: קרקע

ביד עבדו חייב [א]יד עבד ביד רבו אמר שמואל [ב]בעבד עברי דלא קני ליה גופיה רב אמר אפילו תימא בעבד בנעני נעשה כאומר ליה הכישה במקל והיא תבא מיתיבי השואל הפרה ושלחה לו ביד בנו ביד שלוחו חייב ביד עבדו פטור בשלמא לשמואל מתניתין בעבד עברי ברייתא בעבד כנעני אלא לרב קשיא אמר לך רב לא תימא נעשה כאמר ליה אלא אימא באמר ליה הכישה במקל והיא תבא דאיתמר השאילני פרתך וא"ל ביד מי וא"ל הכישה במקל ותבא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב [ג]כיון שיצאת מרשות משאיל ומתה חייב נימא מסייע ליה השאילני פרתך ואמר ליה ביד מי ואמר ליה הכישה במקל והיא תבא כיון שיצאת מרשות משאיל ומתה חייב אמר רב אשי הכא במאי עסקינן כגון שהיתה חצרו של שואל לפנים מחצרו של משאיל דכי משלחה לה ודאי להתם אזלא אי הכי מאי למימרא לא צריכא דאיכא גזייתא מהו דתימא לא סמכא דעתיה דלמא קיימא התם ולא אתיא אזלא להדיא קמ"ל דסמכא דעתיה [ג]אמר רב הונא השואל קרדום מחבירו בקע בו קנאו לא בקע בו לא קנאו למאי אילימא לאונסין מ"ש פרה דמשעת שאילה אלא לחזרה בקע בו לא מצי משאיל הדר ביה משאיל לא בקע בו מצי משאיל הדר ביה ופליגא דרבי אמי דא"ר אמי [ד]המשאיל קרדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו לכתחילה ואי לא קנאו אמאי מעל ואמאי חבירו מותר לבקע בו לכתחילה ניהדריה ולא ליקנייה ולא ליימעול ופליגא דר' אלעזר [ה]דא"ר אלעזר כדרך שתקנו משיכה בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרים תניא נמי הכי כשם שתקנו משיכה בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרים וכשם שקרקע

אמר שמואל בעבד עברי. פי' ר"ח דשמואל פליג עליה דרב ולית הלכתא כוותיה דרב דאמר הכישה במקל ותבא חייב וכן משמע דפליג והלכתא כוותיה מדבעי גמרא לפיושי לרב ודחי ליה בדוחק: **דלא** קני ליה גופיה. לע"ג דבפ"ק דקדושין (דף טו. ושם) אמרינן לעבד עברי גופו קנוי הייגו לענין שאין גרעונו ממון אם מכל שעל פה אלא בשטר: **באומר הכישה במקל והיא תבא.** ולע"פ שעבדו מוליכה לו הוי שאילה בפעליס והא דאמרינן יד עבד כיד רבו הייגו שנשאל הרב עצמו עם הפרה ושלח עבדו במקומו וכיון שבמקום פעליס (ו) לא חשיב כבהמה אבל הכא ששאל את עבדו הוה ליה כשואל שתי פרות לעבדו כבהמתו דמי:

כיון שיצאתה מרשות משאל נתחייב שואל באונסין. לכאורה נראה דמיירי שילאתה מיד לסימטא או לגדי הי"ר דחשיב כאילו משכה שואל אבל יצאתה מיד לה"ר לא כיון דמשיכה אינו קונה בה"ר והא דלא הולרך רב לפרש דפשיטא הוא דלא עדיף ממשיכה אי נמי משום חצרות סמוכים פתחיהן לגד הי"ר ולא לה"ר עצמו לכך לא הולרך לפרש ור"ת דבהמוכר את הספינה (ב"ב דף פד:) אמרינן דא ושמואל דאמרי תרוייהו כליו של אדם קונה לו בכל מקום מוך מה"ר משמע דמדד והניח על גבי סימטא לא קני אלא דוקא כליו קונה לו והכא אמר רב דקונה בסימטא וי"ל דהתם מיירי כשהיה מתמילה מונח בכליו קודם קנין ולא שהניח המוכר שם בשעת מכירה אבל הניח על גבי קרקע של סימטא לשם קנין קונה ועוד י"ל דהכא מיירי אפי' יצתה מיד לה"ר לענין להתחייב בשומרין דקני משיכה בה"ר אף על גב דלא קניא לענין מקח כמו שואל קודם לרב הונא דאמר לקמן דקני במשיכה להתחייב בשומרין אף על גב דלא קניא לחזרה:

וחבירו מותר לבקע בו לכתחילה. תימה לתניא בתוספתא (ו) בקע בקודום של הקדש בא חבירו ובקע בו כולם מעלו ולילך למימר דמיירי בקודום שלא נתמלא עדיין ואפילו הכי אמאי מעל וחבירו לא מעל ובעולה נתנו לחבירו וחבירו לחבירו כולן מעלו הא ואין נראה לר"י ומי דהתם מיירי בשלא נתכוונו לגזול מלא כל אחד דעתו להחזירו אחר בקוע ולא יצא לחולין מלא מה שנתכוון לגזול דשואל קי"ל (ו) שואל שלא מדעת גזלן הוי וקיס ליה כולה ברשותיה מלא נראה לר"י דתוספתא מיירי בגזברים המסורות להן קדושות של הקדש לכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יוצא לחולין שהרי לא נתכוונו להוליא מרשות שהוא שם כדפי' לעיל (ח) ופיפיא דקתני נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גזבר ואפילו בלא בקוע מעל לפי שנתכוונו להוליא מרשותו והא דתנן בהנהנה אין מועל אחר מועל מלא בבהמה וכלי שרת בלבד כיון דכבר על בהמה ובא חבירו וכבר הם מיירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו ומשאיל קודם לחבירו דקתני הכא היה נראה לר"י לכאורה שיצא כל הקודם לחולין בשלמה זו ולכך חבירו מותר לבקע בו לכתחילה ומ"מ לא מעל מלא לפי טופת הנאה שבו ולע"ק שהפסיד כולו להקדש ולפי זה נוטל מבן או קורה של הקדש נמי לא מעל מלא לפי טופת הנאה שבו אך קצת קשה לר"י לפי שהולרך לפרש לפי טופת הנאה כיון שבכל הזמן שנהנה לחבירו לא מעל יותר וע"כ נראה לו יותר שאינו יוצא לחולין מלא חופת הנאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן שנשלה ולא יותר ובנותנו לחבירו לעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות היך מותר לבקע כיון שמעורב בחותו קודום חולין והקדש מאי שנא ממשכיר ביתו והקדישו דשם דר בו השוכר מעל (ערכין דף כג.) בשביל שמעורב מלקו בשל הקדש וי"ל כיון שנשאילו ומעל בשאילה יצתה כל הנאת בקוע לחולין ואין מעורב בה מן הקדש כלום ור"ת כיון דנתנו לחבירו מעל לפי כל מה שהוציא מרשות הקדש ונתן לחבירו גם בכאן יתעול לפי כל מה שהוא הנאת בקוע וי"ל דנתנו מועל כאן לפי כולה כי כולה הפסיד להקדש אבל כאן לא הפסיד להקדש אלא מה שנפחת הקודום ע"י בקוע וטופת הנאה דשאלה הוי טפי:

כך תקנו משיכה בשומרים. [א] לא להתחייב בחולין (ו) קאמר דהא שומר חנם אלא משיכה חייב בפשיעה כדלמרינן פרק השואל (לעיל דף פ:) דהנח לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר בגניבה ואבידה ואי שואל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה ואיכא למימר דקאי דשואל מיד שמשכו הבהמה מרשות הבעלים אין בעליס יכולין עוד לחזור ושייגו דקאמר ופליגא דרב הונא: לענין חזרה קאמר דשואל מיד שמשכו הבהמה מרשות הבעלים אינה משתלמת אלא בקוף ועוד אפי פליגא דאמר הכא אלא במשיכה

לט א מיי' פ"ג מהל' שאלה ופקדון הלכה ג סמג עשין לב טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' ו וסעי' ח:

מ ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' ה:

מא ג מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעי' ז ולגל כרב:

מב ד מיי' פ"ו מהל' מעילה הלכה ד: ה [מיי' פ"ב מהל' שכירות הלכה ח טוש"ע ח"מ סי' שמח סעי' ו ה]:

ו) [לעיל נו.], ב) קדושין מז:, ג) ב"ק עט., ד) רש"ל, ה) [פ"ב דמעילה], ו) [ל"ל בפ' הנהנה], ז) [לעיל דף מג:], ח) [ט: ד"ה אמר רבא], ט) [ע' תוי"ט פ"ו מ"י ד"ה מתנה וכו' מה שמתה ע"ז],

(ו) תוס' ד"ה בשומר וכו' בעליס הוא לא משיב:

גמ' ביד עבדו חייב. עי' יבומלמי פ"ד דמע"ש עלה דמתני' מערימין עד מ"ש:

[א] תוס' ד"ה קנ. לא להתחייב פו'. כ"ב והכמב"ס מפרש לף להתחייב:

דשטול"ט [דיישטולטי"ש]. מעברים צרים, מקומות מחבוא. בונדי"ר [בונ"ן גרי"ד]. להיות אסיר תודה.

השואל קורדום מחבירו לעצרים ימים. ביקע בו קנאו. הוא חזקה להשתמש בו ימי שאילתו ואין המשאיל יכול לחזור בו. (קדושין מז:). כך תיקנו משיכה בשומרים. שלא יתחייב שומר בשמירה עד שימשוך. (ב"ק עט.).